

Γιὰ στερνὴ φορὰ τάχα μὲ περνάτε
 στοὺς τροχοὺς σας, ὀρμές, βασανιστήρια,
 κ' ἔσεις, ἐπιθυμίες, πὸν σὰν ξεσπάτε,
 (καὶ εἶστε μουλάρια, καὶ εἶστε τρεχαντίονια)
 στὰ τραγιά μονοπάτια, στάκρωτήρια
 τοῦ συντριμμοῦ καὶ τοῦ χαμοῦ μὲ πᾶτε :
 Πρόσωπο ,χέρια, θεῖο κορμί, ποτήρια,
 γιὰ στερνὴ φορὰ τάχα μὲ κερνάτε ;
 Ὅταν ἡ γῆ τὴ σάφα μου σκεπάση,
 θὰ σκεπάσῃ καὶ τὸ εἶναι μου; Καὶ ὦ πλάση
 μὲ τίς χάρες καὶ μὲ τίς ἐρινῦες,
 δὲ θὰ ὑπάρχῃς; Ἡ μὴ καὶ στὸ βυθὸ
 τῆς γῆς γραφτὸ νὰ ξαναγεννηθῶ
 μ' ἔσας, θεοί μου ἀθάνατοι, Λαγνεῖες ;

* * *

Τὸ Τραγῆδι μου ἀπάνω ἀπ' ὅλα θέλει
 σὰν παλάτι, καθὼς προστάζει ὁ Νόμος,
 νὰ ὑψωθῇ μὲ τοῦ στίχου τὴν Πεντέλη,
 καὶ ὑπεμονετικὸς του ἐγὼ οἰκοδόμος.
 Τῆς δουλειᾶς μου καὶ ἀφέντης καὶ κοπέλλι,
 καὶ ὁ κόπος μου βαρὺς καὶ ὁ δρόμος μου ὄμως
 τὸν ὑψομὸ τοῦ παλατιοῦ μου, ὦ τρόμος !
 καὶ δαιμόνοι τότε βοηθᾶν καὶ ἀγγέλοι.
 Οἱ στίχοι του ὀρθοστύλωτοι, ἕνας λόγγος
 τεχνονικὸς, τὸ δούλεμά του βόγγος.
 Μὰ τὸ παλάτι ἀσκέπαστο εἶν' ἀκόμα,
 κάποια κατώγια λείπουν, κάποια ἀνώγια...
 —Σὰν ἀνοίγῃς, κριτὴ μου ἐσὺ, τὸ στόμα,
 τίποτε δὲ σὰς λείπει, ἀκριτα λόγια.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ὁ συμβιβασμὸς δὲ λογισμαῖς γιὰ τίποτα
 μῆτε τὴ φέση, πὸν εἶναι ἡ γλώσσα τοῦ λαοῦ, μῆτε
 τοὺς φρεσικοὺς τῆς τοῦς ὄρους, μῆτε τὴν ἐπιστήμη,
 πὸν μᾶς μαθαίνει τὸν βροῦμε τοὺς ὄρους ἀκριτοὺς καὶ
 τὰ καταλάδομε τὴ φέση. Ἐπρεπε νὰ φανῇ ὁ συμβι-
 βισμὸς, γιὰ νὰ δοῦμε τὰξιοπεριεργὸ ἀπὸ τὸ
 καθόρθωμα, οἱ φρεσικοὶ νόμοι ν' ἀλλάζοντε καὶ τὰ
 περὶμα πῶς νὰ γροῖσοντε.

Ψυχάρης

* * *

Στὴν ἐπιστήμη, στὰ πολιτικά, στὴ μάθησι, στὴ
 γιολογία δὲν ἔχομε μῆτε πομονὴ μῆτε πιμονή.
 Πάντοτε μνησχομε σὴ μέση τοῦ δρόμου. Δὲν τολμοῦ-
 με, δὲν μποροῦμε νὰ πιάσομε μὰ ἰδέα καὶ νὰ τὴ βα-
 σταξομε ἴσαμὲ τὴν ἀκρῆ, ἴσαμὲ τὸ τέλος...Κατανοῦμε
 λίγο λίγο, νὰ πιστέσομε πὸς τὸ μισὸ πὸν κατορθώ-
 νομε νὰ κάνομε, εἶναι τὸ μόνο σωστὸ.

Ψυχάρης

* * *

Ἀπὸ τὸ λογοτέχνη ἀπαιτοῦμε κάποιο γνώρισμα τῆς
 γλώσσας, γνώρισμα μὲ τὸ νῦ καὶ μὲ τὸ σῆμα ὄλων
 τῶν τρόπων πὸν τὴ φανερόνουν, ὄλων τῶν πηγῶν,
 πὸν τὴν πλάθουν, καὶ τοῦ πῶ λεπτοῦ σημάδιου, πὸν τὴν
 ξεχωρίζει. Καὶ τέτοιον γνώρισμα εἶναι πολὺ δύσκολον
 καὶ θέλει μελέτη καὶ καιρὸ.

Παλαμᾶς

ΓΙΑ ΤΟ ΚΗΡΥΓΜΑ ΤΩΝ ΔΙΑΝΟΥΜΕΝΩΝ

Τὸ κήρυγμα τῶν διανουμένων συζητεῖται πὸν καὶ
 πὸν. Κι' ἄλλοι δὲνμποροῦν εἶτε δὲ θέλουν νὰ τὸ κατα-
 λάθουν. Καὶ ἄλλοι πάλι τὸ θαυμάζουν ὡς ἰδέα καὶ θέ-
 λουν, νοσταλγοῦν τὴν ψυχικὴν ἐκείνη φλόγα τῆς νεώ-
 της, πὸν πάντα ἀγαπᾶ νὰ πιστεύει, μὰ, ὑπακούοντας
 στὰ ψυχρὰ μαθήματα τῆς ἀνήμερης πραγματικότης,
 σκέθουν ἀπελπισμένα τὸ κεφάλι πρὸς τὴ γῆς, σὰ νὰ
 μᾶς λένε: Ἐδῶ κάτω τὸ πνεῦμα ποτές του δὲ μπόρεσε
 νὰ στυλώσει τὸ κράτος του. Καὶ μονολογώντας συνε-
 χίζουν: Καὶ δὲ θὰ μπορέσει.

Στὴν ὑπερποικιτικὴ καὶ ὑπερουμανιστικὴ ἐκκλιση,
 πὸν χύθηκε σὰν ἦχος τυρηνικῆς σάλπιγγας πέρα-
 πέρα στὴ γῆ, ἀπ' ὅθε διάβηκε ὁ Ὁλεθρος,—ἐκεῖ πὸν
 ἕνας κουρσᾶρος βορριάς περνώνας ἀφῆκε χαλάσματα
 κόσμον καὶ λαῶν καὶ ἀνθρώπων,—οἱ ψυχραῖμοι ὀρ-
 θολογιστές, ἐκεῖνοι, πὸν ἡ πείρα τῆς μαύρης τῆς
 ζωῆς, αὐλάκωσε τὰ μέτωπά τους, ἀντιπαράτασαν
 τ' ἀλύγιστα ἐπιχειρήματα τῆς λογικῆς. Κι' ὅταν δὲ
 φτάνει τὸ ἐπιχείρημα—πολὺ δυνατὸ κι' αὐτὸ, ἀλή-
 θεια—τῆς ἀκαταπόνετης φιλετικῆς ἰδιοσυγκρασίας
 καὶ τοῦ ἀφάνταστα δυνατοῦ ἀτομικισμοῦ, κι' ὅταν δὲν
 τοὺς φαίνεται ἀρκετὴ ἡ ὁμοδροντία, ἡ τρομερὴ, τῶν
 ἀσολέντων κρατικῶν δεσμών γιὰ νὰ συντρίψουν κάθε
 ἐλπίδα γιὰ τὴν πραγματοποίησι ἑνὸς πνευματικοῦ
 διεθνισμοῦ, μᾶς πετοῦν τὸ πῶ ἀλύπητο καὶ τὸ πῶ τρα-
 γῆ ἀπ' ὅλα, τόλοστερο κι' ἀποφασιστικὸ, τὴν ἀδυνα-
 μία τοῦ πνεύματος μπροστὰ στὸ θριαμβευτικὸ διάβα
 τῆς ὕλης, πὸν φουροτουιάζει, πὸν λυσομανάει, πὸν ἀ-
 φρίζει. Ξεμαλλιάρα, ἀκράταγη, τρολλὴ καὶ χουμάει νὰ
 κατακλύσει τόπους καὶ κόσμους.

Τὶ φρεσικὴ ἀλήθεια! Τὶ κατάρρα! Οἱ κόσμοι τοῦ κα-
 τοῦ πάνοπλοι ἀνοίγουν τὰ σιδερομανταλωμένα τὰ κα-
 τώγια τους κι' ἀφήνουν νὰ χύνεται ὀρηκτικὸ κι' ἀκρά-
 ταγο τὸ σκοτάδι τους γιὰ νὰ μαυρίσει τὰ ἡμέρα μας
 μεσημέρια. Καὶ δὲν μποροῦμε παρὰ νὰ τὴ νοιώσομε
 ὄλοι μας βαθεῖα, πολὺ βαθεῖα, τὴν ἀνημπορία τοῦ
 πῆκματος, τὴν ἀνημποριάν αὐτῆ, πὸν κάνει τὸν πόνο
 μας πῶ βαθὺ καὶ πῶ δυνατὸ.

Μὰ γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα μᾶς μένει ἡ κραυγὴ. Εἶναι τὸ
 μόνο μέσο ν' ἀνοίξομε τὴν καρδιά μας καὶ ν' ἀφή-
 σομε νὰ τὴν δοῦν ὄλοι τὴν πληγῆ, πὸν τὸ δικόπο λε-
 πίδι σκίζοντας ἀνοῖξε πέρα πέρα στὰ στήθεια μας.

Γι' αὐτὸ ἴσα ἴσα καὶ τὸ μαυροῦστο τῶν διανοου-
 μένων. Κραυγὴ πόνου ὑπέροτου! Καὶ γ' αὐτὸ κραυ-
 γάζουν ἐκεῖνοι πὸν δὲ μέθυσαν, εἶτε πὸν κάπως ξεμέ-
 θυσαν, γιὰτὶ ἤπικνε λιγώτερο ἀπ' τοὺς ἄλλους στὸ
 τραγικὸ ξεφάντωμα, ὅπου εἶχε καλέσει τὴν ἀνθρωπὸ-
 τητα, γύρω στὰ κόκκινα τραπέζια του, τὸ Μῖσο.

Τραγικὴ κραυγὴ, στ' ἀλήθεια!

Καὶ μᾶς θυμίζει τὸν ὑπερτραγικὸ μὸνολογο τοῦ
 Ἀμιλέτου, τὴ δυνατότερη ἀπ' ὄσες ἀκούστηκαν ποτές
 διαμαρτυρία, ἐνάντια στὴν κυριαρχία τῆς βάρβαρης
 δυνάμεις. «Ἐπεσαν οἱ δεσμοὶ τῶν καιρῶν» καὶ τὸ
 πνεῦμα τὸ νοιώθει, μὲ τὴν καρδιά καὶ μὲ τὸ νοῦ του
 μαζὶ, τὸ νοιώθει πὸς οἱ δεσμοὶ πρέπει νὰ ξαναδεθῶν.
 Ξέρει πὸς κανένας δὲ θὰ βρεθεῖ νὰ τοὺς ξαναδέσει

καὶ νοιώθοντας μαζί ὅλη τὴ δική του τὴν ἀδυναμία, γιὰ ἓνα τέτοιο γιγαντέιο ἔργο, μονολογεῖ ἀπαράλλαχτα ὅπως ὁ πρίγκηπας τῆς Δανίας.

Κι' ἐδῶ εἶν' ἡ τραγωδία τῶν διανοουμένων. Ἐδῶ εἶν' κι' ἡ ἐξήγηση γιὰ τὴν ἀπελευσμένη τους κραυγή. Καὶ μὴπως πρὶν νὰ ξεσπάσει ἡ κραυγὴ αὐτή, καθένας ἀπὸ σᾶς, πού λίγο ἢ πολὺ ἀντῆκετε στὸ πνεύμα, δὲν αἰστανθήκε μέσα του νὰ ραγίσει τὴν καρδιά του ὁ πόνος, ὁ πόνος γιὰ τὸ κάθε τις πού ἕψωσεν ὁ ἄνθρωπος στὸ βαρὺ καὶ δύσκολο ἀνηφόριμά του στὴν κορφὴ τῆς ζωῆς; Μήπως ὅλοι σᾶς, ὡ ἄνθρωποι τοῦ πνεύματος, τὴ στιγμῇ, πού τὴν ἀκούσατε τὴν κραυγὴ αὐτή, δὲν θρήνατε μέσα της κάποιον γνώριμον ἀντίλαλο ἀπ' τὴ σπιλιὰ τῆς ψυχῆς σᾶς; Μήπως δὲν τὸ γνωρίζατε, — ὡ ἔσεῖς πού ὁ πρῶτος κι' ὁ πῶς τρανός σᾶς ἔρωτας κι' ὁ πόθος εἶναι νὰ πλευρώσουν τοὺς ὄμους σᾶς κάποια φτερά — τὸ βάρος ὅλο τοῦ πραγματικοῦ νὰ σᾶς πνίγει τὰ στήθια, μὴπως δὲν μισήσατε ἐπὶν δυνατῶν τὴν καταφρόνησιν τῆς ψευτιᾶς καὶ τῆς ὑποκρισίας τὴν κυριαρχία, τῆς ἀδικίας τὸν θρίαμβο τὸν βάρβαρο, τὸν ζυγὸ τοῦ βρώμικου τοῦ χτήνευς, τὸν πρόστυχο θρόνον τῶν ἀρχόντων τοῦ κόσμου τούτου; Μήπως ποτέ σᾶς, — ὡ ἂν ὑπάρχει μέσα σᾶς κάτι ἀγνὸ καὶ παρθένο, ἂν κάποια ἱερὴ συνείδηση φουσκώνει κάποτε τὰ στήθια σᾶς ἀπὸ θυμὸ, — δὲν ἐννοιάσατε νὰ σᾶς θερμαίνει τὴν ψυχὴ ὁ πόθος ὁ τρανός τῆς ἐκδίκησης γιὰ τὸ ταπεινωμένο, τὸ καταφρονεμένο πνεύμα;

Καὶ τώρα πού τὰ Μίση στέλνουν τοὺς ἀνήμερους τοὺς βοριάδες τοὺς στοὺς εἰρηνικούς κάμπους τῆς ζωῆς, κάποιον, πού αἰστανθήκανε πολὺ, ξεφωνίζον. Κι' εἶν' ἡ κραυγὴ τους σπῶρασμα καρδιάς, πού ὁ πόνος τὴν ἐράγισε. Καὶ ἡ κραυγὴ τους μεστωμένη εἶν' ἀπὸ ἱερὴ στοργὴ πρὸς τὸν συνολικὸν ἄνθρωπο, πρὸς τὸν ἀδικημένον αὐτὸν θεὸ μάρτυρα. Πρὸς τὸν ἄνθρωπο πέρα κι' ἀπάνω ἀπ' τὰ σύνορα πού σταίνουν οἱ γίλιοι δεσμοί, οἱ πατρίδες, οἱ πολιτείες, οἱ τάξεις. "Α! εἶστο ὀλότελα ἀναίσθητοι, ὅταν ὁ πόνος τους δὲν ἀντιλογεῖ μέσα στὶς καρδιάς σᾶς τὰ βᾶθη!

Γιατὶ τότες ποιά εἶν' ἡ σχέσις σᾶς μετ' ὁ πνεύμα τὸ εἰρηνοφόρο; Ποιά εἶν' ἡ παράδοσις πού συνεχίζετε, ποιά εἶν' ἡ κληρονομία πού ἤρθατε νὰ διαφαντέψετε;

"Ἡ ἴλη, ὅπου κι' ἂν εἶν' ἡ θέσις της, στὰ θυμὰ εἶτε στὰ χαμηλότατα κοινωνικά σκαλοπάτια, οἰχηθῆκεν ἴγνια νὰ συντοίμωι ὅλα, ὅσα σᾶς ἀφῆκαν, κληρονομία ἰσοῦ, οἱ Λάο Τσέ, οἱ Βουδδες, οἱ Σωκράτες, οἱ Χριστοί. Ὁ χτηνάνθρωπος ζητεῖ νὰ διαγομῆσει βάρβαρα τίς ἀξίες, πού σᾶς τίς ἀφῆκαν, θεσκαρὸ κοινὸ, αἰώνων πόλειοι, μετ' ὁὺς δυὸ ἄπονοὺς κόσμους, μετ' ὁὺς τὸν γύρω καὶ τὸ μέσα, πού ἔστησαν καὶ στένουν τοῦ ἀνθρώπου οἱ Μοῖρες, στὸ βαρὺ του πέρασμα.

Θ' ἀφήστε νὰ διαγομῆστοῦν τὰ ἱερά σᾶς, — εἶτε θὰ γυμνώσετε κι' ἔσεῖς τὸ σπαθὶ τοῦ ἱεροῦ λόγου καὶ θὰ τραβήξετε μπροστά, ὅχι νὰ διαφαντέψετε ὅ,τι μεγάλο καὶ ὠραῖο κι' ἀγνὸ σᾶς δῶκαν οἱ αἰῶνες, μὰ γιὰ ν' ἀνοίξετε πῶς εὐκόλα τὸ δρόμο στὸ τυφλὸ πλῆθος καὶ νὰ τ' ὀδηγήσετε πῶς εὐκόλα καὶ πῶς γοργὰ ν' ἀποτελειώσῃ τὴν καταστροφὴ;

Ἐἴτε διχογνωμώντας ἀτέλειωτα, θὰ σέρνεστε ἀναποφάσιστοι κι' ἀνήμποροι, μακριὰ ἀπ' τὴ ζωὴ, ὡσαύ-

τὴ ἀμφιβολία νὰ σκοτώσῃ μέσα σᾶς κάθε πίστις καὶ κάθε πόθο ἐκδίκησης καὶ θὰ ξεχάσετε ὀλότελα τὸ παράδειγμα τοῦ σαικιπτηρικοῦ ἥρωα, πού ἔστω γιὰ μιὰ φορὰ μπόρεσε νὰ ἐκδικήσῃ τὸ πανανθρώπινο πνεύμα;

ΣΤ. ΚΑΝΟΝΙΔΗΣ

TAXEI TO EMPORIO

ΣΤΟΝ κ. ΧΡΙΣΤΟ ΠΕΡΣΑΚΗ

Στοὺς πέντε ἀνέμους ἡ σπορά. Ἡ γῆ λῆς καὶ δὲν ἤθελε νὰν τὴ δεχτεῖ γέτος. "Ἐνα δάκρυ βορροῦλας, μιὰ δροσοσταλίδα δὲν κίβουσε ἀπ' τὰ βορροκωμένα σύννεφα τ' οὐρανοῦ καὶ τὰ σπαρτὰ προτοῦ καλά - καλά μεσιώσουνε εἶχανε ξεραθεῖ. Μερικά πού προσιτῆσανε δῶ κι' ἐκεῖ εἶχανε στήν καρδιά τους σκοιλήκι. Καὶ μονάχα οἱ κωκλιμῆς θροασμαροῦσανε στὰ βράχια.

Οἱ Πευκοβουνιώτες, πού ὅλο τὸ ἔχει τους τὸ εἶχανε στὴ διάθεσι τοῦ Θεοῦ, χτυπούσανε τὸνα χέρι τους σι' ἄλλο μ' ἀπελπισία. Τὰ χεῖλια τους σὰ νὰ τρεμουλιάσανε κάτου ἀπὸ μιὰ βαρεὶα κατάρα. Καὶ τὰ βλέμματά τους, πότε ἀργημένα καὶ πότε ἰκετευτικά, θωρούσανε πέρα τὰ γκρίζα σύννεφα πού ἀρμενίζανε κατὰ τὴ δύση, χωρὶς νὰ φέρουνε ὡς τόσο τὴ βορρῆ.

"Ἐτσι σκεδὸν εἶχε φανεῖ τὸ χιρόπορο κι' ἔτσι περτοῦσε βαρύνημα ὁ χειμῶνας. Τὸ μελισσοχόρι κι' ἡ ἀργάμελη, ὁ κισσὸς κι' ἡ κωλοκαιριάτικη περιπλοκάδα, γέρονε, σκεδρωμένα χέρια με γαμιασμένα δάχτυλα, στὰ δικηκὰ μέρη τῶν σπιτιῶν. Κάτου, σ' ἓνα παράθυρο δεξιά, μιὰ γλάστρα βασιλικῆς ἡ δυόσμου. Στὴ γῆ ὅμως οὔτε χορταράκι. Καὶ τὰ ζωντανὰ τοῦ κάτου γάχνανε στὰ χέρσα, τοῦ κάτου γάχνανε στὶς ρηματιές. Ρέβαινε σὰν τὸν καρπὸ πού τὸν ἔτρωγε τὸ σκοιλήκι.

Τὸ νοιώσανε πῶς γιὰ καλὰ οἱ Πευκοβουνιώτες πῶς γέτος ἡ σπορὰ εἶχε πάει κατὰ διαβόλου. Μήτε τὰ χερρόβολο δὲ θὰ πιάνανε. Καὶ ζητάσανε ἀλλοτῶς νὰ βολέψουνε τὴν περίστασι.

Οἱ περισσότεροι τραβοῦσανε πορροὺ κατὰ τὸ δάσο νὰ κάνουνε περῆνα — ἐκὰνὸ ζῦγιο ξέλλα, κοργά, μὴν τοὺς κόψει κανένα προτόκολλο ὁ δασικός. Καὶ τὸ δεῖλι πάλε κρηγὰ νὰ τὰ περάσουνε στὴν πολιτεία. "Ἐνας-δυὸ πού εἶχανε ζωντανὰ στὴ γέννη, προσπαθοῦσανε νὰ τὰ θέρουνε μετ' ὁσπομένα ἐλιποκύνουσα πού ἀγοράζανε ἀπὸ τὸ λιοτριβί. "Ὅσοι ὅμως εἶχανε ἀπῆρα σπουργίτια νὰ ταῖσουνε, νοιώσανε πῶς ἔπιση τὴν ἀνάγκη νὰ ἐργαστοῦνε μετ' ὁ κάθε τρέπο, ἔστω καὶ ἂν ξεροζῶσανε σέροζα τὰ δέντρα τοῦ γειτονικοῦ χωραγιοῦ.

"Ἐνας ἀπ' τοὺς τελευταίους κι' ὁ Κῶπος ὁ Κοκκινιάς. Αὐτὸς δὲν εἶχε μόνον τὴ σπορὰ κατὰ διαβόλου, δὲν εἶχε τὰ γυδορόδατα σποῦ λίκου τὸ σόμμα. Πέντε ἄπλερα σπουργίτια, πέντε σόμματα περρομένα περιμένανε ἀπ' αὐτὸνε τὴν τροφή. Κι' ὁ ἄμοιος ὁ Κοκκινιάς, σὰν τὸ ζαλιμένο ἀπ' τὸν ἥλιο ἀργίμι, ἔτρεχε πῶτε σὸ δάσο καὶ πῶτε στὴν πολιτεία, ὅλα νὰ τὰ βολέψῃ.

"Ἐνα δεῖλι φάνηκε χαροῦμενος ν' ἀνηφορίζῃ τὸ φειδωλὸ μονοπάτι. Ἀπ' τὸ πρῶτὸ τὸ ξέρονε ὅλοι πῶς ὁ